MOLITE BRAĆO

LITURGIJSKI LIST ZA VJERNIKE

HVALITE GOSPODINA

GODINA I. — MAKARSKA 1963. — BROJ 5.

26179

SADRŽAJ

Spomen blažene muke i uskrsnuća 3
Poncij Pilat 4
Žensko srce 5
Ekumenske litanije 7
Gore srca 9
Poziv dezerterima 10
Važnost molitve za ćudoredni život 12
Život tijela Kristova — Crkve 14
Nedjeljne i blagdanske misli 17
Koncil o liturgiji 24
Evanđelje u misi 28

S dopuštenjem crkvenih vlasti

List i prilog: 100 Din Samo prilog: 50 Din

»MOLITE BRAĆO« izdaje Interdiecezanski liturgijski odbor (ILO) po ovlaštenju katoličkog episkopata. Izlazi mjesečno. Uređuje i odgovara: Ante Miličić, Povlja, Brač. Administracija i pretplate o. Jure Radić, Makarska, Žrtava fašizma 1. Godišnja pretplata s poštarinom iznosi 1.000 din; za bogoslove 800 din. Broj tekućeg računa 437-11-70-4-7. Tisak: Novinsko-izdavačko poduzeće »Slobodna Dalmacija« - Split

MOLITE BRAĆO

LITURGIJSKI LIST ZA VJERNIKE

GODINA I MAKARSKA 1963. BROJ 5.

SPOMEN BLAŽENE MUKE I USKRSNUĆA

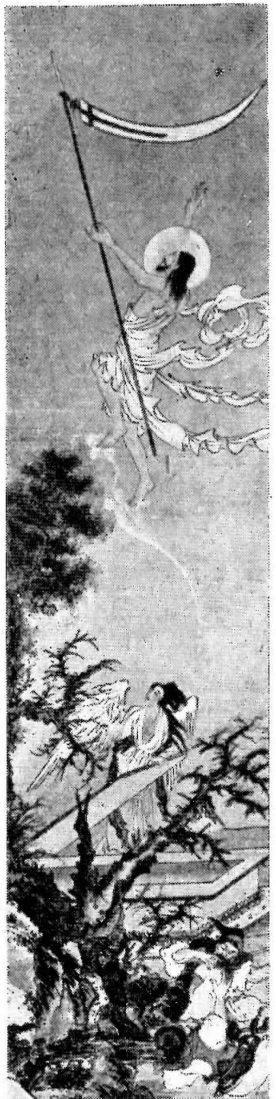

Sad već znam da će i ovaj broj zakasniti i da će vam doći iza Uskrsa. I da će mnogi prigovarati: Šta će nam sada?

Ali nemojte previše vjerovati kalendaru. Veliki četvrtak nije samo jednom na godinu. Ni Veliki petak, ni Uskrs.

Nije ovo aprilska šala, govorim vam ozbiljno, i to ne ja nego Crkva. Pročitajte u 1. broju priloga prvu molitvu iza pretvorbe (iza podizanja).

»Stoga, Gospodine, na spomen blažene muke... i njegova uskrsnuća... i slavnoga uzašašća... prikazujemo... žrtvu čistu...«

Dakle svaka naša nedjeljna misa na posebni način, a i svaka misa svakog dana, i zapravo svakog časa uzevši u obzir razliku u satovima na cijelom svijetu, znači za nas obnavljanje otajstva spasenja.

Isus je jednoć to izvršio za spasenje svih. Mi danas to isto vršimo za spasenje naše, našega današnjeg atomskog svijeta.

Svaki vjernik to treba da proživi na svoj način. »Tko ne uzme križ svoj svaki dan i ne slijedi mene ne može biti moj učenik« kaže nam Isus.

»Kadgod budete jeli ovaj kruh i pili ovaj kalež, navještat ćete Gospodinovu smrt, dok ne dođe«, kaže nam sv. Pavao. I također:

»Ako ste uskrsnuli s Kristom, tražite ono što je više... a ne zemaljsko«.

Kineski slikar Wang-Shu-Yen prikazuje na ovoj slici uskrsnuće na svoj način. I svaki slikar na svoj, jer ga u svojoj duši tako doživljuje.

I mi treba da doživimo križ i uskrsnuće.

I to ne samo jednom na godinu.

PONCIJ PILAT

Tko ga ne zna, toga tipičnog Rimljanina, koji je u najsudbonosnijem trenutku ljudske povijesti stao čelo u čelo Božjemu Sinu.

Pravi je to Rimljanin svoga vremena. Mješanac između republikanske rimske gordosti i hiperkulturnog duha carskog Rima sa svom njegovom diplomatskom rutinom, filozofijskim relativizmom i ciničkom skepsom.

U raspravi na Veliki Petak odmah je progledao zlobnu igru, koju su pred njim htjeli da odglume Isusovi tužitelji. Jedno pitanje bilo mu je dosta, da vidi, da je taj čovjek blaga i tužna lica i neizmjerno otmjenih i oduhovljenih kretnja, jednako beskrajno daleko od krvološtva, kao i od bune i od aspiracija na carevo prijestolje. On u Njemu osjeća superiornost duha i tretira Ga čitavo vrijeme preslušavanja s vidljivim respektom, a kasnije i sa stanovitim prikrivenim divljenjem i strahom.

Odmah je stvorio svoje sudačko uvjerenje: čovjek je nevin i valja Ga na svaki način osloboditi. On to i kuša, bori se za Nj. Pokazuje u otvorenoj ironiji, kako mu se gadi krvožedna pokvarenost sinedrista. — Kad su ga prisilili da popusti, osvećuje im se s najosjetljivije strane: propetoga »zločinca« naziva kraljem židovskim. Barem četiri puta javno priznaje, da je Isus nevin i da Ga on ne može i neće osuditi. Nastoji, da sa sebe strese odgovornost, i šalje Isusa Herodu, da Mu on sudi. Kuša da razbudi u puku plemenitije osjećaje, pa im nudi, da će im Isusa pustiti po vazmenom običaju, ako Ga zatraže. Ostavlja im izbor između Isusa i razbojnika Barabe, samo da ih moralno prisili, da izaberu Isusa. Izvodi Ga izbičevana i krvava i pokazuje: »Zar je ovo još čovjek?« — ne bi li u njima probudio zadnju zapretanu iskru milosrđa i čovječnosti. Pere ruke od nevine krvi, koju Židovi hoće da na njega obore.

Pa ipak, Pilat je podlegao, pljunuo je na pravdu, na savjest i na svoju sudačku dužnost. Sramotno je poklekao. Prisilili su ga na kapitulaciju, njega — ponosnog rimskog vojnika.

Njegova je tragika bila u tome što nije bio čitav čovjek. Pravda mu je bila velika i draga, ali mu nije bila sveta, nije mu bila apsolutna. Njega su vodili: karijera, obziri, strah. On je sam sebi bio najviši, mjesto da mu je pravda bila viša od ličnih interesa. Na njezin račun on je pravio kompromise i taktizirao.

Što je bilo najdublji uzrok ovoj fatalnoj Pilatovoj slabosti? On je bio filozofski i moralni relativista, skeptik. Kad mu je Isus govorio o apsolutnim pravima istine, on se nasmijao: »Što je istina?«

Nije vjerovao u vječnu istinu pa ju je žrtvovao svom egoističnom interesu. Smrću Pilatovom nije nestalo na svijetu Pilata. Uvijek imade kukavnih egoista, cinika i skeptika koji tako bijedno i sitno izgledaju pred Božanskom pojavom Krista, što umire za svjedočanstvo istini!! — čitav i neslomljen.

M. Alajbeg

ŽENSKO SRCE

Žensko je srce harfa, na kojoj ljubav dosiže do najviših, a strast do najnižih kajda.

U velikoj golgotskoj drami žene su ispjevale simfoniju velike, svete ljubavi. Kad je Isus okrvavljen i popljuvan s križem na leđima prolazio ulicama Jerusalema, dok je zavedena svjetina vikala: Propni Ga, propni — ćutljivo srce jerusalemskih žena plače. Ženske plaču.

Taj izraz sućuti taknuo Ga je do dna srca, pa Mu je izazvao ovaj uzdah: »Ne plačite mene, nego sebe i djecu svoju.«. — Mislio je naime na razorenje Jerusalema i na nevolje što će ih tom zgodom stići.

U životu znamo, da tuđe boli najjače odjekuju o ženska srca kao jeka iz dubokih pećina ljubavi.

Kad su Ga Njegovi najmiliji ostavili, kad Ga se i Petar odrekao, ženska je ona, koja Mu pruža rubac, da otare krvavo lice. Ljubav ne pozna zapreka.

Svi vojnici, sva straža nisu bili kadri da zapriječe Veroniki pristup k Njemu. — Sve one dobre žene plemenita srca, koje otiru bijednima suze, — sve one milosrdnice, koje po bolnicama previjaju rane bolesnicima, sve su to krasna ženska srca, srca Veronika naših.

Apostoli su bili uz Isusa, kad je u triumfu prolazio po Judeji i Galileji; bili su s Njime, kad Mu je narod urnebesno klicao: Hosana, kad su Ga htjeli proglasiti kraljem, ali su ženske Njegovi pratioci na putu do Golgote.

Kad je ono Sunce pomrčalo, a Zemlja se počela tresti, uz Mariju, majku Njegovu, stoji Marija, žena Kleofina, Saloma, majka dvaju Zebedejevića i druge pobožne žene i ponašanjem svojim govore: Svi ste pobjegli samo smo ostale mi, slaba stvorenja, ali zato najjače, jer najviše možemo da ljubimo i iz ljubavi da se žrtvujemo.

Među njima je i Marija Magdalena.

Od onoga časa, kad Mu je vidjela duboke oči, u kojima sja velebnost i svetost, ona je nemirna, kao da se ogledala u bistrom jezeru i vidjela svu blatnost svoje unutrašnjosti.

Bilo je to jednoga dana, kad je stala na uglu jedne kuće, malko se zaustavila, srce pritisnula rukama, jer hoće da joj izleti. Netom je doznala, da je Gospodin u kući farizeja, poletjela je onamo.

Miljenica viših krugova, sama, bogata i lijepa, milosnica junaka dana, prolazila je svoje dane u baršunastim odajama bogataša, u sjeni visokih paoma ... uživala je život!

Ipak je Magdalena za onakav život dobila ime »grešnica u gradu«.

Od mnogobrojnih svojih mirodija uzela je sobom posudicu od alabastra s mirisnom masti. Ali ljepše nego što je ta posudica, ona nosi dragocjeno svoje srce, očišćeno od grijeha, a napunjeno balsamom kajanja.

Kad je ušla unutra, stala je straga pokraj nogu Spasiteljevih. Jedan čas je gledala, najedamput brizne u plač. Suze joj padaju na noge Gospodinove, a čiste joj dušu kao voda na krštenju. Kako su joj se bujne kose prosule po Isusovim nogama, s njima ih otare.

Iz posudice izlije pomast tako da se napunila kuća mirisa.

Kao tamna sjena svijetle slike bila je misao farizeja: »Da je On prorok, znao bi, kakva je to žena, koja Ga se dotiče.«

Ali tko može ikada protumačiti, kojim je blagim načinom Krist obranio Magdalenu. Oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila, mnogo se kajala. Na strunama svojega srca zapjevala je ona visoku pjesmu ljubavi, a njezin pređašnji život — kao glas niskih kajda — slijeva se u novi akord — akord kajanja.

Ljubav je izazvala oproštenje: Oprošteni su ti grijesi, idi u miru. I od tog vremena ona je u društvu dobrih žena. Na dan Njegove tragedije ženske su Ga isplakale i dopratile do groba. A kad im se činilo, da su malo za Njega uradile, prvi dan po suboti ranim jutrom hite ka grobu s posudama pomasti.

Takova je ljubav nagrađena: doznaju za veselu vijest uskrsnuća ...

Povijest nam govori da su ženska srca posude, koje sadrže prah žrtve na kojoj su sažgale same sebe iz ljubavi. U svakom staležu, u svako doba, u svim prilikama žensko srce zna da postane kalež ispunjen ljubavlju prema Bogu i bližnjemu. Jao čovječanstvu, kad bi ti kaleži bili puni otrova.

Na Golgoti jedan Ivan, a koliko ženskih?!

Uvijek je tako, gdje bijeda, patnja i bol traži pomoćnicu ruku. One su uvijek prve i u većini.

M. Alajbeg

EKUMENSKE LITANIJE

»Da svi budu jedno, kao što ti, Oče,
u meni i ja u tebi« *Iv. 17,21.*

Za mnoge časove, kad smo gledali na trun u očima naše nekatoličke braće i sestara, više nego na njihovu iskrenu vjeru i postojanost i dobru volju, Gospodine, oprosti nam.

Za našu zajedljivost, uskogrudnost i pretjerivanja u nesuglasnosti, i za našu tvrdoću i stroge sudove s obzirom na njih, Gospodine, oprosti nam.

Za našu zaborav da se molimo za njih često, toplo i s bratskom ljubavlju, Gospodine, oprosti nam.

Usprkos razlika u jeziku, boji i narodnosti, Isuse, sjedini nas.

Usprkos našeg nepoznavanja jedni drugih, naših predrasuda i naših nesklonosti, Isuse, sjedini nas.

Usprkos svih duhovnih i intelektualnih zapreka, Isuse, sjedini nas.

O Bože, zbog Tvoje veće slave, nas razdijeljene kršćane ujedini.

O Bože, zbog pobjede dobrote i istine, nas razdijeljene kršćane ujedini.

O Bože, da bude jedan ovčinjak kao i jedan Pastir, nas razdijeljene kršćane ujedini.

O Bože, da bi mir zavladao na svijetu, nas razdijeljene kršćane ujedini.

O Bože, da se ispuni srce Tvoga Sina s radošću, nas razdijeljene kršćane ujedini.

(Maryknoll)

SURSUM CORDA — GORE SRCA

Pred crkvom sv. Križa u Varšavi stoji kip Isusa koji nosi križ i pokazuje prstom u nebo: Sursum corda — Gore srca. Crkva je bila srušena od bombardiranja ali je kip ostao i usred ruševine pokazivao gore. Crkva je obnovljena i pred kipom je uvijek mnogo cvijeća jer ga smatraju simbolom.

U korizmi a osobito u Velikom tjednu mnogi pobožni vjernici osjećaju sućut, sažaljenje prema Isusu u njegovoj muci. To je lijepo, ali nije dosta.

Isus sam je upozorio Jeruzalemske žene: Ne oplakujte mene nego sebe... Ako ponovno pažljivo pročitamo evanđelja Muke, nećemo naći osjećajnog opisivanja patnja Isusovih. Prikazi su čudesno jednostavni, izgledaju skoro kao suhe novinske reportaže.

Nijedan evanđelista ne ističe toliko ljudsku stranu boli nego više božanski smisao otkupljenja.

I u misi susrećemo izraz »blažena muka«. Čudno, na prvi pogled, zar ne?

Ali dosljedno. Jer muka i Križ su put do uskrsnuća i uzašašća. Neophodan put, dakako, i za nas.

Naše patnje, naše boli, naš križ sjedinimo s Isusovim.

I gledajmo u cilj kojem nas vode.

GORE SRCA!

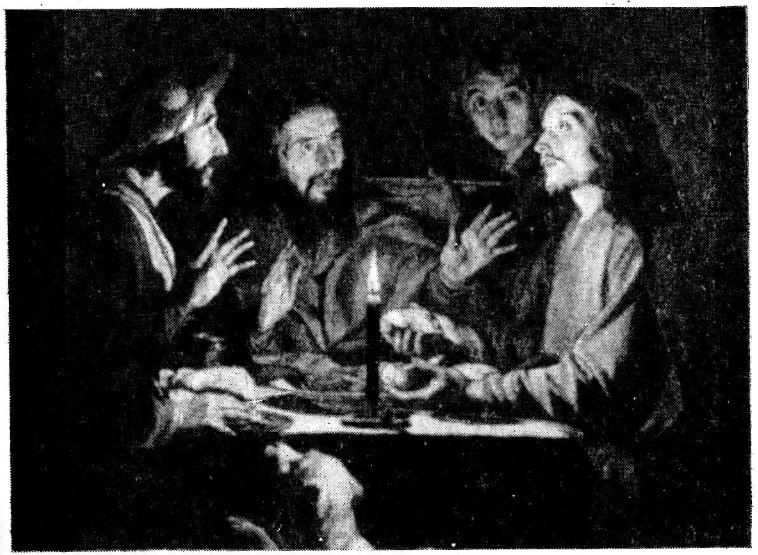

Gerard Honthorst: U Emansu

POZIV DEZERTERIMA

Ima ih i danas kao i onda koji kažu da je povijest uskrsnuća izmišljena priča.

Ali dosta je pročitati evanđelja. Ako je prikaz muke kao suha novinska reportaža bez komentara, reportaža uskrsnuća je rastrgana, zbunjena. Vidi se očito: reporteru samom teško je da shvati što doživljava, stoga kaže što manje može, samo fakta.

Zar se tako izmišlja?

Ej, da su nama dali da izmišljamo, što bismo napravili od Ane, Kajfe, Iruda, Pilata i čitave bande... Bilo bi ih po dinar...

A opisati ponovni susret Isusa s Marijom? Ni to neće evanđelisti. Jer uza svu bol ona je znala, ona je vjerovala. A svi su drugi bili zastrašeni, smućeni, zbunjeni. I samo takve susrete opisuju evanđelisti. Apostoli, od straha zaključani, misle da je utvara. Toma neće da vjeruje dok ne stavi prst u rane. Magdalena misli da je On vrtlar...

Ipak najdraži mi je prizor iz Emausa. I ne samo meni. Toliki slikari su ga prikazali. Poznata je Rembrandtova slika u Louvru. (Ova ovdje je od holandskog slikara G. Honthorsta.)

To evanđelje se čita u misi uskrsnog ponedjeljka. I baš mi je žao da nije štampano u našem prilogu. (I po ovom možete vidjeti da urednik za sve odgovara, ali nije za sve kriv.) Ali mislim da ste ga čuli ili čitali.

Radi se o dezerterima: dvojici koji odlaze razočarani. »Sve je propalo. Neki govore da je uskrsnuo, ali tko će to vjerovati... A mi smo se nadali...«

Znači više se i ne nadaju.

Ali ako je nestalo vjere i nade, ostalo je ipak malo ljubavi za Učitelja kao čovjeka. Razgovaraju o njemu. Žalosni su.

I zato Isus dolazi k njima, ide s njima, govori s njima, ostaje s njima na večeri, ali ga ne prepoznaju.

Stran im je, jer nemaju vjere. Od njegovih riječi »gorjelo im je srce«, ali ga prepoznaju tek »u lomljenju kruha«.

Euharistijski čin kao na zadnjoj večeri otvorio im je oči. Prepoznaju ga, ali on tada nestaje.

Njegova vidljiva prisutnost nije više potrebna, jer je sad u njima na nevidljivi način po pričesti koju su iz njegove ruke primili.

A zar i među nama danas nema takvih dezertera?

Povlačimo se razočarani jer ne ide onako kako smo mi zamišljali. Isus nam govori: »O bezumni i tvrdoglavi, zar nije trebalo tako da bude?...«

Mi mu ne vjerujemo, mislimo da smo pametniji. Htjeli bismo da bude po našoj volji, a ne po njegovoj.

Ne vjerujemo jer mislimo da smo pametniji i od njegovih zamjenika: pametniji od Pape, biskupa, našeg župnika. Svi bi morali da rade po našoj volji.

Dezertiramo, ali ipak u dnu srca nam je žao. Još ga volimo makar i nismo uvijek toga svijesni. Označio nas je svojim znakom na krštenju, njegovi smo i ako to možda više nećemo. Njegovi smo i kad ga izdajemo. Njegovi smo i kad ga zatajimo. I kad ga psujemo.

»Galilejac si, jer te i govor tvoj izdaje...«

Ako si i promijenio kapu, ne možeš glavu.

I zato Isus ide s nama, prati nas, govori nam, uči nas. Ali mi ga ne prepoznajemo. Zbilja, nije uvijek ni lako danas njega prepoznati: uzima čudne oblike da nam se približi. Možda i mora, dezerteri bi izmakli. Neki članak, neka knjiga, neki susjed, neki svećenik s tobom govori.

Pazi: je li gorjelo tvoje srce?

Isus ti je govorio.

Zadrži ga: »Ostani s nama, Gospodine, jer se mrak spušta...«

Ali upoznat ćeš ga pravo tek »u lomljenju kruha«, po Euharistiji, po misi i pričesti, kad ne budu samo riječi djelovale izvana, nego i njegova otajstvena prisutnost iznutra.

A. M.

VAŽNOST MOLITVE ZA ĆUDOREDNI ŽIVOT

Da čovjek može provoditi ćudoredno ispravan život, potrebna mu je molitva. Prema riječima sv. Augustina samo onaj znade dobro živjeti, tko znade dobro moliti. Molitvu potcjenjuju mnogi muškarci. No u molitvi nema ništa nedostojna ni za jednog čovjeka. U molitvi čovjek istom zauzima svoje pravo mjesto, jer tko će nam pomoći, da postanemo savršeni ljudi, nego baš onaj, koji nam je dao sam život. Sveučilišni profesor rimskoga prava sv. Kontardo Ferrini (†1902) piše: »O, ja molim Boga, da molitva nikad ne zamre na mojim usnama... jer onaj dan, kad bi molitva utihnula na mojim usnama... za mene bi svršio ćudoredni život, svršila bi čežnja za dobrim, svršile najslađe utjehe moje duše! Kad bi molitve nestalo, bio bi znak, da me je Bog ostavio!« Ako tako shvatimo molitvu, da je ona potrebna za ustrajnost u našem ćudorednom životu i ako shvatimo pravi način molenja, onda ćemo se uvijek rado moliti.

Nema ljepšeg prizora nego promatrati čovjeka, kad se moli! A taj čar i milina dolazi od one duboke sabranosti, kad se duh čovjekov digne iznad svega zemaljskoga i započne razgovor s izvorom svoga života. To je bitno kod molitve: dignuti pamet i srce k Bogu. Zato je najbolja ona molitva, koja izvire iz same naše duše. Sveti župnik arski Vianney opažao je jednog svog seljaka, kako se svakoga jutra i večeri navraća u crkvu i tu dugo boravi pred presv. oltarskim sakramentom. Jednom ga je zapitao, što govori Isusu za tih dugih pohoda. On je odgovorio: »Eh! Gospodine župniče, ja mu ništa ne govorim. Ja ga promatram i on mene promatra!« Takva molitva bez riječi zove se razmatranje. Redovnici i svećenici vezani su svakoga jutra prije ikojeg drugog posla na tu molitvu. Jer duša, koja često boravi u blizini Božjoj, ne će tako lagano zapasti u grijeh i nastojat će biti što bolja.

To će biti plod i dobre usmene molitve. Sv. Terezija od Djeteta Isusa piše u svojoj »Povijesti jedne duše«: »Kad me snađe duševna mlakost, te mi ne dolazi nijedna dobra misao, onda sasvim polagano izmolim jedan Očenaš ili jednu Zdravo Marijo, i ove molitve raspale moje srce, one mi hrane i jačaju dušu, one su mi dosta«.

Molitva je disanje duše, zato ona mora imati svoje određeno vrijeme u našem svakodnevnom životu. K. Ferrini kaže: »Ne znam, kako bih se ujutro probudio bez Božjeg blagoslova, kako bih naveče legao bez Isusova zagrljaja«. Kratka jutarnja i nešto dulja večernja molitva morala bi naći mjesta u životu svakog kršćanina. To je ono najmanje, što je potrebno, da sačuvamo svoju vezu s Bogom. Najljepši je način zajednička večernja molitva cijele obitelji, a sveti župnik arski je uveo i zajedničku večernju molitvu cijele svoje župe u crkvi i postigao je vidljiv uspjeh u njihovu ćudorednom životu.

Najljepše mjesto za molitvu jest crkva. Sam Isus kaže: »Kuća je moja, kuća molitve«. U crkvi se nalazi potrebna tišina, koja dušu diže k Bogu. U crkvi smo najbliže Bogu, jer se na oltaru u sv. hostiji nalazi Isus.

Ako ne možemo moliti sami svojim duhom, onda treba, da se poslužimo tuđim riječima, već sastavljenim molitvama. Najljepša je usmena molitva Očenaš, jer je potekla iz samih Isusovih usta pa onda Anđeoski pozdrav. Ako nam to nije dosta, onda nemojmo lutati na sreću po raznim molitvenicima, nego uzmimo u ruke najljepši molitvenik, koji je nadahnuo sam Duh Sveti, to je rimski misal, ona knjiga, iz koje svećenik svakog dana moli kod sv. Mise.

Još na koncu: A kome da se najviše molimo? To ne bi trebalo uopće biti nikakvo pitanje, jer se sve molitve konačno svode na Boga. Nego kad se molimo svecima, treba paziti, da ne mislimo, da je molitva samo u tome, da tražimo njihovu pomoć u vremenitim potrebama, nego da njihovu pomoć još više trebamo za svoj ćudoredni život, da nam oni budu uzori i pomoćnici u kreposnom životu.

Kad se molimo svecima, ne smijemo nikad zaboraviti na najljepši uzor i najveću pomoć, koju imademo u presvetoj Majci Isusovoj, Mariji! A najmilija Marijina molitva je sveta krunica. Ako s razumijevanjem molimo svetu krunicu, onda će naš ćudoredni život uspješno napredovati, jer tolikim zazivanjem njezina svetog imena Marija se ne će oglušiti, a promatranjem glavnih događaja iz Isusova života imademo pred sobom najdivniji uzor svake kreposti. Molenje svete krunice znak je savršenijeg kršćanskog života. S. D.

ŽIVOT TIJELA KRISTOVA — CRKVE

Crkva kao Kristovo tijelo živi i raste krštenjem

Isus Krist je kao Bog i čovjek potpuno i savršeno biće. Ali on je i Spasitelj. A Spasitelj ne može biti ako nema spašenih. To se jedno s drugim upotpunjuje. Krist Spasitelj i kršćanin spašeni ne može jedno biti bez drugoga. On s nama čini jednu cjelinu, jedno živo biće.

Krštenjem smo postali dio toga tijela, postali smo Kristu pripojeni. Sveti Pavao kaže: »Koji ste u Kristu kršteni, Krista ste obukli. Zar ne znate da svi koji smo u Kristu kršteni, u njegovoj smo smrti kršteni. I tako smo umrli svijetu da živimo Bogu, u Kristu Isusu Gospodinu našemu. Jer smo s njime umrli pa ćemo s njim i uskrsnuti.«

Da ovo bolje shvatimo, treba se sjetiti da su se u prvo vrijeme kršćanstva krštavali odrasli- koji su se obratili. A krštenje se obavljalo uronjavanjem. Utopljen, uronjen u Kristu umirao je svijetu da živi novim Kristovim životom.

Čovjek bi ušao u vodu do pasa, zatim bi tri puta bio uronjen u vodu sav: u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Time je trebalo označiti ono što sv. Pavao kaže: Kršteni ste u Kristu, u Krista ste uronili, Krist vas posve okružuje, u njega ste se posve obukli.

U krstionicu se silazilo niz tri stepenice, ispod razine zemlje, zato je označivala grob. A na drugu stranu se izlazilo u novi život.

Odmah nakon krštenja u posebnoj zgradi uz krstionicu, primili bi novokrštenici sv. potvrdu ili krizmu, da po darovima Duha Svetoga, mogu živjeti Kristovim životom.

Hrani se i jača euharistijom

Zatim bi svi zajedno pošli u glavnu crkvu, baziliku da sudjeluju u Kristovoj žrtvi sv. Mise i prime hranu novog života sv. Pričest.

Danas mnogi shvaćaju sv. Pričest previše individualno, samo s obzirom na pojedinca. Primam Tijelo Isusovo, da ja živim Kršćanskim Kristovim životom. To je tačno, ali nije sve. Sveti Pavao i prvi kršćani shvaćali su Pričest mnogo bolje i mnogo dublje, kao sakramenat jedinstva, ne samo jedinstva pojedinog kršćanina s Isusom Kristom, nego i jedinstva svih nas međusobno, kao hranu koja uzdržava život ne samo pojedinca, nego čitave zajednice otajstvenog Kristovog tijela.

Sv. Pavao kaže: »Kalež koji blagoslivljamo, nije li zajednica Krvi Kristove, i kruh koji lomimo nije li zajednica Tijela Kristova? Jer je jedan kruh, zato smo jedno tijelo svi mi koji sudjelujemo u tom jednom kruhu.«

Grčka riječ »*koinonia*« latinska »communio« označuje ne samo sudjelovanje, nego i zajednicu. Ali i naša riječ »pričest« ima dublji smisao, samo smo ga mi zaboravili. Riječ »pri« označuje pridruživanje, priključivanje, pripojenje Kristu u zajednici. A »čest« česticu, dio, koji sam ne vrijedi bez cjeline.

Crkva kao otajstveno Kristovo tijelo raste i širi se po krštenju i vjeri. A hrani je i povezuje međusobno Euharistija, sv. Pričest.

Djeluje ljubavlju prema Bogu i bližnjemu

A kakvo je djelovanje toga tijela.

Prvo je i najvažnije djelovanje, osnovna funkcija Crkve kao tijela Kristova, »*da se u svemu slavi Bog po Kristu Isusu, Gospodinu našemu*« kako kaže sv. Pavao. To je zadatak liturgije, javnog i zajedničkog bogoslužja Crkve, zajedničke molitve i žrtve. Ali o tome posebno.

Zasad govorimo o djelovanju unutarnjem, međusobnom djelovanju članova Crkve, o njihovom djelovanju jednog prema drugom.

Već je u Starom zavjetu postojala dvostruka zapovijed ljubavi: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu. Kainov odgovor: Zar sam ja čuvar brata svojega — nije valjao ni onda. Pa i David je oprostio Saulu, kad ga je htio ubiti, i plakao je nakon njegove smrti.

U čemu je dakle nova zapovijed ljubavi: »Novu Vam zapovijed dajem, da se ljubite međusobno kao što sam ja ljubio Vas«. Ništa manje nego onako kao on.

A k tome u svijetlu ovih istina koje smo razmatrali, kao da se spajaju i izjednačuju ove dvije zapovijedi i postaju samo jedna jedina, »jer što god učinite jednom od ovih najmanjih, meni ste učinili«.

Ako smo svi postali jedno s Kristom, što činimo bližnjemu, činimo Kristu.

To najprije važi u duhovnom pogledu. Kršćanin se ne spasava sam niti propada sam. Nitko ne smije reći: »Glavno je da ja svoju dušu spasim, a drugi me se ništa ne tiču«. Sebična pobožnost nije nikakva pobožnost. Međutim svaki napredak u kršćanskom životu u prvom redu ne postizavamo sami, a zatim i ne uživamo sami. Mi smo međusobno povezani, spojeni u Kristu, i svaka molitva, svaka žrtva, svaki napredak na putu sjedinjenja s Kristom djeluje i na sve druge. A svaki grijeh znači usahlu granu u lozi, znači ranu na otajstvenom tijelu, koja škodi svemu i svim pojedincima.

Dobrim djelima i trpljenjem

A dobra djela, djela milosrđa kako dobivaju drugi smisao, ako gledamo u bližnjemu Krista. To ne znači, kako smo vidjeli, samo praviti se, zamišljati kao da to tobože činimo Kristu, nego je tako zaista. A tako su svi veliki sveci, a i svi pobožni kršćani zaista činili.

Sv. Martin je kao vojnik susreo prosjaka na snijegu polugola. Uzeo je mač i svoju vojničku kabanicu presjekao po pola. Kasnije mu se prikazao Isus zagrnut onom kabanicom. »Ovo me je Martin zagrnuo«.

Na mnogim sirotištima piše natpis »Christo in Pauperibus« »Kristu u siromasima« (Bolnica u Bernu, Švic.). A na domu za odgoj djece stoji natpis: »Christo in adolescentibus« »Kristu u mladeži«.

Ali ne samo djelovanje, nego i trpljenje dobiva posve novi smisao u otajstvenom Kristovom tijelu. Poslušajmo opet sv. Pavla: »nadopunjujem što fali mukama Kristovim, za Tijelo njegovo što je Crkva«.

Kako to? Zar mukama Kristovim što fali, zar nisu bile dovoljne? O, jesu i previše, u njegovom dijelu. Ali nisu u našem.

Krist u nebu više ne trpi. Ali mi smo tijelo njegovo, i kako je on trpljenjem spasio nas tako i mi naše trpljenje

sjedinjujemo s njegovim i na neki način postajemo suspasitelji svijeta.

Crkva kao takova nastavlja Kristovu funkciju u svemu pa i u tome. Krist je počeo a mi treba da nastavimo zajedno s njim.

NEDJELJNE I BLAGDANSKE MISLI

Veliki četvrtak

Ovo je dan ustanovljenja Presvetog oltarskog sakramenta i svetog Svećeničkog reda. Zato je euharistijski Isus u središtu bogoslužja. Euharistija je uopće središte svega kršćanskog života. Isus nam u sv. pričesti osobno donosi plodove spasenja, plodove svoje muke i smrti. Te nam je plodove zaslužio na križu. Na to nas Crkva sjeća u današnjoj *Ulaznoj pjesmi*: treba da se hvalimo križem Gospodina našega Isusa Krista, jer nam je u njemu spasenje, život i uskrsnuće naše. Po njemu nam je Gospodin pokazao svoje milosrđe i obasjao nas svojim licem (Ps. 66, 2).

Molitva nas podsjeća na Isusovu ljubav u času njegove smrti, kad je oprostio razbojniku i obećao mu raj. Judi nije koristila muka i smrt Isusova, nego je primio kaznu za svoje zlodjelo. Molimo Gospodina da nam oprosti naše stare zablude i podijeli milost uskrsnuća.

Poslanica nam govori o ustanovljenju Euharistije na zadnjoj večeri Isusovoj. Sv. Pavao iskorišćuje tu priliku da pouči Korinćane (i nas), kako treba primati Tijelo i Krv Kristovu: treba primati dostojno, da ne bismo bili kao krivci osuđeni s ovim svijetom.

Na smrt Kristovu i na njegovu poslušnost Ocu upozoruje nas i *Pjesma iza Poslanice.*

Očekivali bismo da će nam i današnje *Evanđelje* govoriti o Euharistiji. Međutim Evanđelje nam daje drugi prizor sa Zadnje večere: govor je o pranju nogu. Isus se duboko ponizuje pred svojim učenicima i daje im primjer, da i oni budu ponizni i uslužni prema svojoj braći. Ovaj primjer Isusov obnavljaju danas biskupi u svojim biskupskim crkvama poslije Evanđelja, kad peru noge dvanaestorici ljudi, a taj obred vrše svećenici i u mnogim drugim crkvama.

Prikazna pjesma je izraz nade i kršćanskog ufanja: ne će umrijeti, nego živjeti! Taj život vječni osigurat će mi Isusova ljubav po sjedinjenju s njim u svetoj pričesti. Upravo zbog toga danas dobar kršćanin prima taj zalog vječnog života — presveto Tijelo Kristovo.

K Isusu nas vodi i *Pričesna pjesma* ponavljajući nam njegovu pouku: Dao sam vam primjer da i vi tako činite!

U *Popričesnoj molitvi* molimo da okrijepljeni životnom hranom u vječnosti primimo onoga, kome spomen svetkujemo ovdje za našega smrtnog života. — U ovoj je molitvi sažet smisao današnje svečanosti i uopće svete euharistijske žrtve — svete mise: ovdje svečano slavimo, a u vječnosti ostvarujemo jedinstvo s Isusom.

Iza mise danas se Presveta Euharistija svečano prenosi na drugi pripremljen oltar ili kapelicu, gdje se čuva za sutrašnju svetu pričest svećenika i vjernika. Glavni oltar u crkvi ostat će pust, raskrit, a svetohranište prazno. No zato će se vršiti javno klanjanje Isusu kod oltara gdje je spremljen i to do ponoći ili barem što dulje može biti.

Veliki petak

Danas nema u Crkvi prave misne žrtve. No plodove Kristove žrtve i danas primamo sjedinjeni s njima u svetoj pričesti. Zato je sveta Crkva u naše dane obnovila staru kršćansku praksu svete pričesti i na današnji dan.

Bogoslužje Velikog Petka odvija se u četiri dijela.

Molitvom na početku prvog dijela obreda tražimo od Boga, da mi postanemo slični Kristu po milosti kako smo mu slični ljudskom naravi. *Prvo čitanje* je poziv Gospodina svima nama da se vratimo k njemu: ne će nas osuditi radi svoga milosrđa. Ako nas kazni i udari, ozdravit će nas i izliječiti.

Druga *molitva* je ponavljanje molbe iz svete mise Velikog Četvrtka: ne kazna — kao Judi, nego oproštenje i milost uskrsnuća — kao razbojniku na križu. *Drugo čitanje* nam donosi sliku Janjeta za žrtvu, sliku Isusa, u janjetu što je bilo zaklano uoči izlaska Izraelaca iz Egipta.

Slijedi *Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu.* Ivan je jedini od apostola bio prisutan za sve vrijeme Isusove muke i smrti. Zato nam je njegovo svjedočanstvo dragocjeno. On svjedoči da je sve to istinito, jer je sam sve vidio svojim očima.

Drugi dio obreda jesu *Svečane molitve ili Molitva vjernika.* Isus je danas trpio i umro za sve ljude, zato i (otajstveni) mistični Krist — Crkva moli danas za sve ljude. Redaju se molitve: za svetu Crkvu, za Sv. Oca, za sve redove i staleže vjernika, za državnike, za katehumene — pripravnike za sv. krštenje, za razne potrebe vjernika, za crkveno jedinstvo, za obraćenje Židova i za obraćenje svih nevjernika. Tako svi postajemo po molitvi Crkve dionici zasluga onoga, koji je za sve zaslužio milost.

Treći dio obreda nas vodi na *Svečano klanjanje svetom Križu.* Križ, još pokrit ljubičastim velom, donosi se k oltaru i svećenik ga otkriva i poziva na klanjanje. Najprije će se on sam bosonog pokloniti i poljubiti lik Spasitelja na križu, zatim slijede službenici oltara i svi vjernici. Za vrijeme klanjanja križu pjevaju se Prijekori. Nabrajaju se dobra što ih je Bog učinio židovskom narodu, a to mu je uzvraćeno nezahvalnošću. Primijenimo to i na sebe: koliko smo milosti primili, a ponajviše su ostale bez ploda. Požalimo svoju nezahvalnost, da se Gospodin ne mora tužiti i na nas!

Četvrti dio je *Sveta pričest* svećenika i vjernika. Presveti Sakramenat se donosi s oltara ili kapelice, gdje je bio jučer pohranjen, na glavni oltar, dok pjevači pjevaju poklon i hvalu križu po kojem smo spaseni. Moli se također pomoć po križu i Krvi njegovoj. — Kao priprava za svetu pričest uzimaju se misne molitve prije pričesti: Oče naš, Izbavi nas i zadnja svećenikova molitva prije pričesti. Poslije pričesti u zahvalu se mole tri molitve za blagoslov nad pukom, za utjehu, za porast vjere i vječno spasenje. Moli se da nam Gospodin podijeli pobožan život po sudjelovanju u otajstvu muke i smrti Kristove. U posljednjoj molitvi Crkva moli za naše uskrsnuće, da nas Gospodin za nj posveti.

Velika subota

Kroz dan nema nikakve liturgijske službe. Kasno naveče skupi se Crkva da bdije u ovoj svetoj noći i tako pripravna dočeka dan slavne pobjede i uskrsnuća svoga Spasitelja. Obredi uskrsnog bdenja počinju blagoslovom novog ognja, a onda redom slijedi: blagoslov uskrsne svijeće, ulazak sa zapaljenom svijećom u tamnu crkvu, pohvale uskrsnoj svijeći — koja predstavlja uskrslog Krista. Iza toga dolaze četiri poučna čitanja s molitvama. — Sada ide obred uskrsne noći k svome vrhuncu. No sveta Crkva ne želi biti sada sama ovdje na zemlji, ona zove u pomoć nebo: mole se Litanije svih svetih.

Kad smo izmolili prvi dio litanija i zazvali svete, pristupamo k blagoslovu krsne vode. U prvo kršćansko vrijeme upravo ove noći su primali katehumeni sveto krštenje. Zato se vršio blagoslov krsne vode. Danas mjesto krštenja, jer smo već kršteni, obnavljamo svoj krsni zavjet. Ponovno i opet umiremo k Kristom, odričemo se svega što nije njegovo, da možemo s njim uskrsnuti i sačuvati po vjeri njegov život u sebi. Iza obnove krsnog zavjeta nastavljamo litanije svih svetih s molbama i prošnjama. Tako konačno dolazimo do završne točke ovoga bdjenja — do svete mise, u kojoj će prvi puta svečano odjeknuti — da se kroz uskrsno vrijeme neprestano ponavlja — radosni ALELUJA.

Molitva izrazuje molbu Crkve neka bi Gospodin uzdržao u nama duh svoga posinaštva, da bismo mu mogli obnovljeni iskazivati čistu službu.

Na to nas poziva *Poslanica* sa zahtjevom, da tražimo ono što je gore, nebeske stvari. Jer sada kad smo s Kristom uskrsli, naš je život po njemu skriven u Bogu i moći ćemo živjeti s njim u slavi.

Iza svečanoga trostrukog *Aleluja* slijedi poziv da hvalimo i slavimo Gospodina radi njegova milosrđa.

Evanđelje nam daje historijsko svjedočanstvo o Isusovom uskrsnuću, napose pak svjedočanstvo anđela.

Sveta misa ove uskrsne noći ne završava običajnom Pričesnom pjesmom i molitvom, nego povezujući misu sa svećeničkim Časoslovom molimo Hvale sa psalmom 150. i pjesmom Zaharije, oca Ivana Krstitelja. U molitvi na kraju molimo da nam Gospodin udijeli Duha svoje ljubavi, da bismo mogli čuvati slogu nahranjeni i posvećeni uskrsnim tajnama.

Sudjelujući aktivno s razumijevanjem u tajnama Svete Sedmice i uskrsnog blagdana možemo biti sigurni, da ćemo slaviti pobjedu nakon ustrajne borbe — na koju nas je pozvala i obavezala korizma. Uskrsli Krist je jamstvo naše pobjede !

Uskrs

Radujemo se s uskrslim Spasiteljem: Uskrsnuh i s tobom sam, aleluja (Ulazna pjesma). Grob, u koji će nas smrt položiti i za nas će biti po Kristu kolijevka novog života, jer prvorođenac od mrtvih (Otkr. 1, 5.) pobjeđuje smrt. Smrti, gdje je tvoja pobjeda (1. Kor. 15, 5.)? On, pobjednik smrti, otvorio nam je vrata vječnosti (*Molitva*). Ali ta vječnost mora biti već ovdje izgrađivana. Zato nas sv. Pavao u *Poslanici* poučava, da moramo prije blagovanja uskrslog Janjeta i prije nego ga vidimo u vječnosti, postati novo tijesto i zato očistiti stari kvasac... zloće i pakosti.

Tako očišćeni možemo radosno klicati: Ovo je dan koji nam je pripravio Gospodin, kličimo i radujmo se (Pjesma iza Poslanice). Ove misli ponovit će nam Crkva u *Pričesnoj pjesmi.* — Uskrsnoj radosti daje sveta Crkva oduška i u *Sekvenci* ili *Posljednici.*

Znamo: Krist je uskrsnuo uistinu danas,
Naš Kralju, smiluj se, smiluj na nas.
Amen. Aleluja.

Evanđelje nas prenosi na mjesto Isusova uskrsnuća i živo riše situaciju uskrsnog jutra. Još je briga i žalost u dušama vjernih, ali tada dolazi najprije iznenađenje, a zatim vedrina i radost: Uskrsnuo je, nema ga ovdje! Vidjet ćete ga kako vam je rekao! Koliko razloga za našu radost: i mi ćemo ga vidjeti, kad dođe vrijeme! Na okolnosti Isusova uskrsnuća upozoruje *Prikazna pjesma:* Zemlja se potresla i umukla, kad je uskrsnuo Bog, da nas po *Popričesnoj molitvi* napuni Duhom Božje ljubavi i sačuva u slozi snagom hrane uskrslih tajna.

Uskrsni ponedjeljak

Po svetom krstu uveo nas je Gospodin u zemlju (u Crkvu) kojom teče med i mlijeko (*Ulazna pjesma*). Zato treba da naviještamo velika njegova djela, koja je s nama učinio kad nas je priveo Kristu po vjeri. Da bismo to mogli izvršiti, potrebno je da nam on neprestano daje nebeske darove, da u potpunoj slobodi Božje djece možemo ići u vječni život (Molitva). Taj život je za one koji primaju oproštenje grijeha po vjeri u njega (Poslanica). Za njega nam danas svjedoči Petar. I mi se pridružujemo u poniznoj vjeri onima koji su prihvaćali njegovo svjedočanstvo, pa su za svoju vjeru pošli i u smrt — da bi sačuvali život!

Ovo je dan koji nam je pripravio Gospodin, kličimo i radujmo se (*Pjesma iza Poslanice*) radi njegove dobrote i milosrđa. Ta se dobrota vidi u Isusovim ukazanjima iza uskrsnuća, gdje on dolazi svagdje s najvećom ljubavi i mirom prema svima. Današnje *Evanđelje* tako jednostavno crta ljubezni susret njegov sa dvojicom učenika na njihovom bijegu iz Jeruzalema, kad im srce gori od njegove blizine iako ga još ne prepoznaju. A čim ga upoznaju, ne znaju više ni za kakvu zapreku svjedočanstvu za njegovo uskrsnuće. A tada dolazi svjedočanstvo Petrovo — kao potvrda njihova svjedočanstva: i njemu se Gospodin ukazao! — U *Prikaznoj pjesmi* ponovo nas Crkva vraća k svjedočanstvu anđela, koji na grobu najavljuje Isusovo uskrsnuće, da nam u *Pričesnoj pjesmi* ponovi Petrov doživljaj. I na kraju već treći dan redom moli Crkva u *Popričesnoj molitvi* dar Duha Svetoga za ustrajnost i za slogu u životu po uskrsnim tajnama.

Bijela nedjelja

Sveta Crkva želi u nama probuditi *(Ulazna pjesma)* želju za svetim Tijelom Kristovim i potiče nas, da kao malena djeca budemo željni toga duhovnog i čistoga mlijeka. Za tim čezne svaki preporođen krstom i njegova pjesma odjekuje hramom Božjim :Radujte se Bogu, pomoćniku našemu, kličite Bogu Jakovljevu!

Plodove uskrsne svetkovine treba čuvati Božjom pomoći. *(Molitva)*. Koje plodove? Prije svega samu vjeru, a onda krsnu nevinost, krsni zavjet. Zato moramo iskreno moliti, da vjerno držimo u životu što proizvodi u nama krst i sveta pričest. Zapovijedi Božje nisu teške *(Poslanica)*, ako ih primamo u ljubavi Božjoj. Tada smo toliko jaki, da s punom vjerom možemo nadvladati sve opasnosti života koji nas hoće odijeliti od Boga i njegove ljubavi. Onda ne će doći do tako teške kušnje naše vjere, u kakvoj je bio apostol Toma, nego ćemo moći s mirom Kristovim njega priznati svojim Gospodinom i Bogom (Evanđelje) i posjedovati život u njegovo ime.

Pjesma iza Poslanice i *Prikazna pjesma* nas upozoravaju na činjenicu Isusova uskrsnuća, na njegovo obećanje ukazanja u Galileji i ukazanje apostolima, te na svjedočanstvo anđela.

Ne budi nevjeran, nego vjeran *(Pričesna pjesma)* dovikuje nam Crkva pri kraju mise, a svete tajne koje nam Bog daje u svetoj misnoj žrtvi *(Popričesna molitva)*, bit će utvrđenje našega duhovnog preporoda i vječita pomoć za život po vjeri.

II. Nedjelja po Uskrsu

Danas se Crkva raduje Božjem milosrđu (Ulazna pjesma): Zemlja (Crkva, naša duša) je puna Gospodnjeg milosrđa i riječju Gospodnjom (u krštenju i ispovijedi) utvrđeno je nebo u nama. Zato imamo razloga da se veselimo, pa i braću da zovemo: Radujte se, pravedni, u Gospodinu! U *Molitvi* molimo za vječno veselje, vječnu radost za nas, jer nas je poniznost Sina Božjega podigla i izbavila od nevolja vječne smrti.

Uskrsna pobjeda našega Spasitelja dobiva danas novu oznaku: Uskrsnuo je DOBRI PASTIR, koji je dao svoj život za svoje ovce. O njemu nas poučava sv. Petar u *Poslanici*, onaj Petar kojega je Dobri Pastir postavio svojim zamjenikom na zemlji, kad mu je rekao: Pasi ovce moje, pasi jaganjce moje! Krist, koji nije imao grijeha, za nas je stradao, da mi umremo grijesima, a živimo pravdi, jer nismo više izgubljene ovce, kad smo se obratili k Dobrom Pastiru svojemu. Kao što nas on poznaje, ako smo njegove ovce, i mi moramo njega poznati *(Aleluja)*. Jer on nije kao najamnik, koji ostavlja ovce i bježi pred vukom i ne pita što će biti s njima. On je spreman za ovce položiti svoj život — i položio ga je — da bi sve mogle čuti njegov glas, pa da bude jedno stado i jedan pastir *(Evanđelje)*.

K takvom Pastiru može svatko od nas s pouzdanjem podići ruke u molitvi *(Prikazna pjesma)*.

Za vrijeme pričesti opet čujemo odjek evanđelja, blagi njegov glas, kako nam šapće: Ja sam pastir dobri — nema drugoga dobrog pastira — i poznajem svoje ovce, kao što i moje ovce poznaju mene (Pričesna pjesma). Jesi li ti moja vjerna ovca? — Zato idemo k njemu, da nas on hrani najboljom hranom: svojim svetim Tijelom, da se možemo tim darom njegovim hvaliti i postići milost novoga života u njemu (Popričesna molitva)!

M. Hrg

PUČE MOJ,
Što učinih tebi?
Ili u čemu ožalostih tebe?
Odgovori meni!

TKO NIJE SA MNOM
PROTI MENI JE

KONCIL O LITURGIJI

Izbor liturgije za prvi predmet koncilskih radova podvlači religiozni i svrhunaravni značaj koncila i duhovne brige Crkve. Ona je »sveti puk Božji«, koji Svemogućemu prikazuje dužnu hvalu po Isusu Kristu, koji djeluje u svojoj Crkvi.

»Liturgija je savršeni javni kult mističnog tijela Kristova, to znači: glave Krista i članova«, kaže se u enciklici POSREDNIK BOŽJI Pija XII. (1947). Ona se sastoji iz božanskih i ljudskih elemenata; dok su prvi za sve ljude i sva vremena nepromjenljivi, u drugima su moguće izmjene i preinake. Nepromjenljiv je dio do nas došao neposredno od Krista; ali uz to se nalaze i izvanjske forme, koje je uvela Crkva, da bi duboki smisao sadržan u svetim obredima učinila razumljivim i vidljivim.

Naravno život se Crkve ne iscrpljuje u njezinoj liturgiji, ali se on mora hraniti iz liturgijskih svečanosti. Dakle, zadaća je Crkve, da liturgijske forme tako oblikuje, da odgovaraju sadržaju te da ih puk uzmogne razumjeti i proživljavati.

Liturgija mora biti pastoralna

U središtu liturgijske rasprave stoji jednostavna misao: »Liturgija mora biti pastoralna« (Prof. P. Guy na Katoličkom Institutu u Parizu), to znači: vjernici, koji prisustvuju liturgijskim svečanostima, moraju ih razumjeti i biti svjesni, da su pozvani na aktivno učestvovanje u službi Božjoj. A pobuditi to razumijevanje jest zadaća dušobrižnika.

Sakupljeni biskupi znadu, da je pastoralna liturgija jedan od bitnih elemenata njihove natpastirske brige i odgovornosti, i osvjedočeni su sa svetim Papom Pijom X. kolika je vrijednost liturgijskog života.

Rasprave su pokazale, kako su danas različiti položaji dušobrižništva, u kojima se obavlja liturgija. Tijelo je crkve postalo mnogo golemije i raznolikije nego li u doba koncila u Tridentu, kad su sastavljene današnje liturgijske knjige. Ista liturgija mora muževe i žene iz kršćanskih i raskršćanjenih zemalja hraniti u vjeri i privoditi na hvalospjev Bogu; ona vrijedi za pokrštene mase latinske Amerike kao i za mlade kršćane u Africi i na Orijentu.

Liturgija nije sama sebi svrhom

Kako liturgija može postati organski elemenat u životu svakog kršćanina? Poznate su nam prednosti jedinstvenosti, s druge opet strane pokazale su se u svako doba potrebnim izmjene i prilagođivanja u liturgijskim formama i obredima. Bacimo li pak jedan pogled na zadnjih 400 godina, onda moramo — osim iznimaka — ustanoviti, da je nepromenljivost bila parola.

Dijelovi liturgije, koje je ustanovila crkva, mogu se i smiju, a i moraju se mijenjati, već prema potrebama vremenskih prilika. Liturgija nije sama sebi svrhom, nego sredstvo privođenja čovjeka k izvorima spasenja. Ma, kako lijepa i uzvišena bila jedna liturgija, ona će ostati neplodna i neće trajan utjecaj na vjerni puk izvršiti, ako se previše udalji od njegovih potreba i običaja.

U rimskoj je liturgiji zakonodavstvo u rukama Svete Stolice; biskupima je dužnost bdjeti nad tim, da se naredbe vjerno izvršavaju.

Svaki, koji otvori svoj misal, opaža, da rimska liturgija ne daje mjesta stvaralačkoj slobodi u oblikovanju, kako je to na pr. bilo moguće u istočnim obredima od najstarijih vremena.

Danas čovječanstvo proživljava na svim područjima svoje najveće preobrazbe od mlađeg kamenog doba. Tu činjenicu mora i crkva uzeti u obzir. Sjetimo li se misijskih krajeva, lako ćemo uvidjeti, da s nekoliko popravaka ništa nije učinjeno. Mora se liturgija uspostaviti u svojoj čistoći i punini, da se Bog sve savršenije proslavlja i ljudi našega stoljeća nađu pristup blagu nadnaravnog života.

Preko 600 stavova o liturgijskoj shemi

Oko 2200 koncilskih otaca posvetilo je 15 generalnih skupština shemi o liturgiji, koja obuhvaća 33 strane. 329 koncilskih otaca prema prijedlogu: u cjelini ili u pojedinostima, zauzelo je svoj stav. Daljnjih 300 dalo je svoje pismene prijedloge. Podnesci su proslijeđeni liturgijskoj komisiji, koja odlučuje o prihvaćanju ili odbijanju.

Svi su govornici isticali dvije glavne misli: s jedne strane liturgiju oblikovati što je moguće uzvišenije i svečanije, s druge strane vjernike dovesti do dubljeg razumijevanja svetih obreda.

Hvale vrijedna je otvorenost, s kojom se pristupilo i najosjetljivijim pitanjima, radilo se o latinskom jeziku, o pričesti pod obim prilikama, o nevjerodostojnim relikvijama ili drugom. Tu su činjenicu ustanovili i nekatolički promatrači.

Poklecanje Japancima ništa ne znači

Biskup Laurentius S. Nagä iz Urawa (Japan) održao je u Rimu jednu konferenciju za štampu o tome, što moderni Japan očekuje od crkve. Crkva, rekao je biskup Nagä, ima danas u Japanu velike šanse, jer se budizam i šintoizam imaju boriti s velikim nutarnjim krizama. Ali ona te šanse može koristiti samo, ako se pokaže kao moderna, dinamična duhovna i društvena snaga.

Problem liturgijskog prilagođivanja urođeničkim kulturama, predajama i domaćim jezicima — što se već pred više stoljeća postavilo i između prvih kineskih misionara i Rima dovelo do ozbiljnih razmimoilaženja — nije izgubilo ništa na aktualnosti, nego postaje odlučnim čimbenikom za religiozni život na misijskim poljima. Očito je da se crkva sa svojom rimskom liturgijom izlaže opasnosti, da je zemlje s visokim kulturama kao Japan, Kina, Indija, smatraju kao čisto zapadnjačku ustanovu, opterećenu gospodarskim i kulturnim kolonijalizmom prošlih vremena. Vanjski oblici moraju uvijek ostati podređeni božanskoj jezgri liturgije. Radi se o tome, da se ta jezgra približi ljudima atomskog doba, i to u oblicima, koji odgovaraju kulturi i mentalitetu svakog odnosnog naroda. Ako Japanci u crkvi i njezinom bogoslužju vide također samo nerazumljive obrede — zbog kojih se odvraćaju od budizma i šintoizma, — tad crkva lako može biti stavljena na isti stupanj s tim religijama i zajedno s njima odbačena.

U početku svoga pontifikata Papa Ivan XXIII. izrazio je želju: biblija i kalež moraju opet sačinjavati središte kršćanskog života. Ali da vjernici mogu doći u izravnu vezu s Bogom i sa misnikom, mora liturgija biti jednostavnije, pučkije oblikovana. Ta mnoge ceremonije latinskog obreda postale su nerazumljive što više i mnogima od nas, koji pripadamo krugu zapadnjačke kulture. Možemo li očekivati, da će one na mlade kršćane iz drugih kulturnih zemalja dublje utjecati?

Nikako se tu ne radi o tome, da se odbace sve ceremonije zapadne crkve i izgradi recimo jedna »čisto japanska liturgija«. Naprotiv treba promotriti ne bi li se za katolike drugih kulturnih područja mogli nadomjestiti domaćima oni zapadni obredi, koji tima kršćanima ili ništa ne znače ili su im čak odbojni.

Da li je naša liturgija još »katolička«?

Na kritičke glasove inozemnih biskupa prva je naša reakcija veliko začuđenje i klimanje glavom. No ne dokazuje li upravo to, kako smo mi tvrdo uvjereni, da crkvena liturgija mora biti zapadno-rimska? Ne pokazuje li nam to, kako smo jako daleko od pravog »katoličkog«, to znači: svesvjetskog mišljenja?

Može se ustvrditi, da se s prijedlozima iznesenim na koncilu uvodi u liturgijski pokret jedno novo razdoblje, čiji se razmjeri i značenje, svakako i u misijama, ne mogu ni predvidjeti. Tä podnesene želje ne potječu iz težnje za kritiziranjem, nego iz duboke pastirske zabrinutosti, da se mnoge zapadne forme ne mogu nametnuti vjernicima drugih kulturnih područja bez štete za crkvu. Koje bi se eventualno ceremonije i običaje moglo preuzeti iz starih velikih domaćih kultura — kako je to kršćanstvo u svojim počecima i činilo — ovisi između ostaloga o tome, da li su domaći obredi prikladni predočiti smisao sadržan u katoličkim vjerskim tajnama, i da li uzeti obredi za modernog čovjeka imaju još svoj smisao. Naravno sva se ta pitanja moraju znalački i razborito proučavati, i trebat će više godina, dok se pronađu potrebna rješenja.

Ženidbeni uzao mjesto vjenčanog prstena

Gotovo za sve obrede sakramenta i sakramentalija podneseni su prijedlozi za izmjenama. »Crkveno vjenčanje, kako se sada vrši u Indiji, za jedan veliki dio katoličkog pučanstva je nerazumljiv«, izjavio je nadbiskup iz Nagpura Eugene d'Souza. Često mladenci u Indiji poslije crkvenog vjenčanja nadodaju svoje običaje, jer im ceremonije mnogo ne govore. To počinje već kod našeg vjenčanog simbola, prstena. U Indiji predaje muž svojoj ženi jednu zdjelu. Na drugim je mjestima običajan tzv. bračni uzao. Ženina se odjeća zaveže s muževom. To Indijcima izražava mnogo snažnije međusobnu pripadnost bračnih drugova. U Nagpuru je već stvorena komisija, da istražuje narodne običaje, koji bi se eventualno mogli uvesti u indijsku crkvu.

(Kat. Digest, Jan. 1963)

EVANĐELJE U MISI

Još se živo sjećam koliko me je potreslo kad sam prvi put doživio pjevanje evanđelja u svečanoj misi. Stajao sam ukočen i netremice gledao u đakona koji je svečanom kretnjom stavljao knjigu evanđelja na oltar, onda dostojanstvenim korakom pristupio misniku, klekao pa zamolio blagoslov. Zatim je uzeo knjigu s oltara te s podđakonom i ostalim službenicima oltara krenuo u povorci do mjesta gdje će se evanđelje proglasiti. Uz knjigu dvije svijeće, tamjan, svi stoje, a đakon zapjeva: »Gospodin s vama!« Osjećao sam da se nešto veliko događa i da je Gospodin zaista u onom času bio među nama, da *On* govori i riječi evanđelja i da *nama* govori.

Otada je evanđelje i u običnoj misi za mene bilo nešto veliko i svečano. Dugo nisam znao zašto Crkva okružuje evanđelje tolikom pažnjom. Mislio sam: To su Božje riječi, zato im se iskazuje toliko poštovanje. Ali i poslanica je Božja riječ, a za vrijeme poslanice se sjedi, nema svijeća, nema one svečanosti kad se poslanica čita.

Istom poslije nekoliko godina, kad sam se upoznao s liturgijskim pokretom, upoznao sam i razloge toga postupka. Smisao evanđelja u misi toliko me je oduševio, da sam uvjeren da će se i vama svidjeti. Zato sam i odlučio da ga iznesem u ovom članku.

Isusova djela i riječi u njegovu zemaljskom životu

Moje pitanje, zapravo glasi: Koja je uloga evanđelja u misi? Ali prije nego odgovorim na to pitanje, moram odgovoriti na jedno pretpitanje: Koje značenje uopće imaju Isusove riječi i djela u njegovu zemaljskom životu?

Nema sumnje da sve Kristove riječi i djela imaju neki cilj i svrhu. Kad razuman čovjek nešto čini, onda to ima neku svrhu, to je jasno. Kad ja, npr., napišem nekome pismo, onda tim pismom hoću nešto da postignem, hoću, recimo, da saopćim prijatelju novost ili da ga nešto zamolim, ne znam šta, ali neki cilj sigurno imam, inače ne bih pisao.

Kad je Isus nešto govorio ili činio, tada to nije bio neki slučaj, nego je to bilo promišljeno u svim svojim posljedicama. Evanđelje, npr., pripovijeda kako je Isus jednoč bio na nekoj svadbi u Kani Galilejskoj. Ne smijemo misliti da je Gospodin onamo otišao slučajno, da je slučajno pretvorio vodu u vino. Kod svih svojih djela imao je Isus pred očima neki cilj.

Možemo reći da je Gospodin svojim riječima i djelima želio postići ova tri cilja: 1. odgojni, 2. vjersko-dokazni i 3. simbolični cilj.

1. Prije svega htio je Isus svojim životom i djelovanjem biti naš *učitelj*. Htio nam je pokazati uzoran ljudski život. Čovjek koji je pao i oslabio praroditeljskim grijehom mora po Kristu da opet bude podignut. Kristov život, kako ga pripovijeda evanđelje, za nas je nenatkriljiva *životna škola*. On nas odgaja svojim životom. Zato bi trebalo da uvijek proučavamo i čitamo evanđelje da pratimo Krista na svim njegovim putovima i tako se naučimo dobru i plemenitu životu.

2. Osim toga Gospodin je svojim djelima htio *dokazati* da je pravi Bog i pravi čovjek. Vjera u Božjeg Sina je osnova spasenja. Krist je Židovima jasno rekao da je to cilj njegovih čudesa: »Djela koja mi Otac daje da činim, ona svjedoče za mene da me je Otac poslao.« (Iv. 5,36). Tako su Isusov život, njegove riječi i djela, za nas dokaz njegova božanstva i njegova čovječanstva.

3. Ali osim svega toga imao je Isus pred očima još jedan cilj na koji mi gotovo nikad ne mislimo, a koji je — po mom mišljenju — vrlo važan. Ja ću ga nazvati simbolični cilj, a on se sastoji u tom da je Isusov život, kako ga opisuje evanđelje *slika (ili simbol) njegova djelovanja u Crkvi.*

Prije nego je Krist otišao na nebo, rekao je svojima da ostaje s njima, tj. u svojoj Crkvi, »u sve dane do svršetka svijeta« (Mt 28,20). Zato je unutrašnje ustrojstvo Kristove Crkve velika tajna. Izvana ona izgleda slično kao i ostala zemaljska društva: ima svoje poglavarstvo i svoje članove, svoje zakone, dužnosti i prava, svoje grijehe i slabosti, a ustvari ona je ispunjena Kristom i njegovim djelovanjem u njoj. To je djelovanje, dakako, nevidljivo za tjelesne oči, ali je zato ne manje istinsko i stvarno. Kad Crkva propovijeda, onda Krist propovijeda. Krist u ispovijedi oprašta grijehe, on je jedini pravi svećenik Crkve koji, po zemaljskim svećenicima, spasava i posvećuje duše.

No da bismo znali *kako* Krist u Crkvi djeluje, zato je za vrijeme svog zemaljskog života djelovao vidljivo i tjelesno. On je ozdravljao bolesne, uskrsivao mrtve da nam pokaže kako će on i u svojoj Crkvi ozdravljati i uskrsivati duše koje su pred Bogom bolesne i mrtve.

Prema tome smijemo postaviti ovaj zakon: *Krist u svojoj Crkvi djeluje nevidljivo i milosno ono isto što je za zemaljskog* *života činio vidljivo.* Njegova čudesa i djela nastavljaju se u Crkvi. Ostao je čudotvorac i ozdravitelj kao nekoć na zemlji.

Možda sada još ne vidimo sav domašaj te istine. I to će biti jedna od velikih radosti u nebu što ćemo razumjeti i te tajne Božjeg kraljevstva.

Kristova djela i riječi u misnom evanđelju

Sad možemo lakše odgovoriti na naše glavno pitanje, tj. zašto Crkva u liturgiji mise tako često iznosi Kristova čudesa. I ona ima pred očima ona tri cilja, a najviše treći: simbolički.

Odgojni cilj misnog evanđelja Crkva često stavlja svojim vjernicima na srce. Taj cilj propovjednici mnogo puta uzimaju za sadržaj svojih propovijedi. Tako nas Kristovo vladanje potiče da i mi živimo njegovim životom.

Ni *vjersko-dokazni cilj* misnih evanđelja Crkva ne zanemaruje. Liturgija Kristove Crkve je dogma u obliku molitve. To znači: mi u liturgijskoj molitvi izražavamo svoju vjeru. Napokon, svaka svetkovina našeg Spasitelja je neka manifestacija naše vjere u Krista Boga i čovjeka. Možda je ova ideja još premalo iskorišćena. Možda bi naši svećenici trebali još više imati na umu da lijepo i dostojanstveno bogoslužje više djeluje na duše nego ne znam kakva vjerska predavanja. Predmisa s evanđeljem kao svojim vrhuncem ima cilj da prodube našu vjeru. Zato se i moli vjerovanje poslije evanđelja i propovijedi.

No tzv. *simbolički cilj* Isusovih čudesa igra u liturgiji najvažniju i najveću ulogu. U toj stvari Crkva ima velike mogućnosti da Kristova djela simbolički tumači i razvija. Pritom joj pomaže osobito misterijski karakter liturgije (o čemu ćemo jednoč opširnije pisati). Tako Isusov život u misnom evanđelju ne postaje samo apstraktan simbol neke nauke već istina i stvarnost u nazočnom misteriju.

Kao primjer možemo uzeti svadbu u Kani Galilejskoj, na 2. nedjelju po Bogojavljenju. Pitajmo: gdje se u misi nalazi spomen te svadbe. Svadba se spominje u evanđelju i pričesnoj pjesmi. To ima svoje razloge.

U evanđelju se svečano proglašava čudo što ga je Gospodin učinio na svadbi. Trebalo bi da već znamo da proglašavanje evanđelja znači više nego samo opisivanje nekog događaja iz Isusova života. U liku evanđelja Krist se lično pojavljuje među nama i govori nama, današnjim ljudima. Zato proglašavanje evanđelja, bar u nedjeljnoj misi, ne bi trebalo biti tako bez oblika i svečanosti kako to redovno biva. Kako bi bilo lijepo da se nanovo uvede svečana povorka svijećama i kadionicom od oltara do mjesta gdje će se evanđelje pjevati. Onda bi vjernici osjetili da je to nešto veliko, da Krist sam dolazi i govori svom narodu! Krist u liku svog evanđelja prolazi kroz crkvu, a vjernici ga dočekuju pjevanjem!

Evanđelje nam odmah kazuje u kojem liku Krist dotičnog dana dolazi među nas. Recimo, 2. nedjelje po Bogojavljenju Krist se javlja kao čudotvorac u Kani Galilejskoj, no on se kao takav javlja *nama*, govori nama danas i za nas obnavlja svoje čudo. Crkva se pretvara u svadbenu dvoranu, mi smo svi gosti na svadbi, a Isus je među nama.

Ali i čudo kojim Gospodin pretvara vodu u vino ostvaruje se u misi toga dana.

Kako?

Rekao sam da se u pričesnoj pjesmi, dakle onoj pjesmi koja se u starini pjevala za vrijeme pričešćivanja i koja bi se i danas morala pjevati u tom dijelu mise, da se u toj pričesnoj pjesmi spominje to Isusovo čudo. Pričesna pjesma glasi: »Gospodin reče: Napunite posude i odnesite ih ravnatelju stola. A kad ovaj okusi vodu pretvorenu u vino, reče mladoženji: Čuvao si dobro vino do sada. To je prvo čudo što ga Isus učini pred svojim učenicima.«

Što znači ta pričesna pjesma? Ona opisuje djelovanje pričesti koja je plod Žrtve. Milost i djelovanje čitave mise opisano je u toj pjesmi. Koja je to milost? Slično kao i na svadbi u Kani: Isus je među nama izvršio sličnu pretvorbu. U nekom tajanstvenom obliku doživjeli smo svadbu u Kani. Na svadbi je vodu pretvorio u najbolje vino, a u misnoj žrtvi je pretvorio kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv. Ali on hoće i na nama samima da izvrši jednu pretvorbu: ono što je u nama još nisko, zemaljsko, ljudsko treba u misi da se pretvori u nebesko, uzvišeno i božansko. Crkva, dakle, ima pravo kad uz pričest — kad primamo plodove misne žrtve — pjeva o čudu u Kani. Jer sad, u misi, dogodilo se nešto slično, samo na drugom području, u svijetu milosti, u našoj duši. Razumijem li sada simbolični značaj misnog evanđelja? Čudo što ga evanđelje spominje postaje tajanstvena stvarnost u žrtvi mise.

Još jedna *praktična* napomena:

Ako ovu spoznaju iskoristimo za svoj nutarnji život, zar nam se ne objavljuje jedan sasvim nov svijet? Kako sad možemo čitav Isusov život i čudesa gledati i razmatrati u posve novu svjetlu! Isus, na taj način, počinje da živi u mojoj duši!

Tako nam misno evanđelje daje mogućnost da u sebi i svom životu doživimo Krista.

A. Petrović

USKRS je, eto, prošao...
A jesi li TI uskrsnuo od grijeha
u ispovijedi?
Da živiš s ISUSOM po EUHARISTIJI?
Nije kasno... ali ne kasni više!
(Svaka nedjelja se zove »VOSKRESENJE« na ruskom)
DOĐI, ISUS TE ČEKA!

SVI STVOROVI SLUŠAJU STVORITELJA
jedino ČOVJEK ima strahotnu moć
SLOBODNE VOLJE

pa može GOSPODARU SVEMIRA reći:
NEĆU!...

I to je u stvari bit GRIJEHA.
Radi čega:

»ISUS KRIST ponizi sam sebe
postavši poslušan SVE DO SMRTI
i to SMRTI NA KRIŽU...«

(Sv. Pavao)

ISUS JE UMRO NA KRIŽU
ZA MENE
I USKRSNUO

DA I JA, TI... MI SVI
»UMREMO grijehu a ŽIVIMO BOGU
PO KRISTU ISUSU...«